

Pestprotocol

Ds.Baxschool
Doornspijk

Inhoud

Woord vooraf	3
Doel van het pestprotocol	3
Uitgangspunten	3
Mogelijke oorzaken van pesten	4
Signalen van pesten	4
Aanpak door leerkrachten	5
Algemene regels	6
Tien gouden regels	6
Stappenplan bij pestgedrag	7
Consequenties	8
Begeleiding	9
Adviezen aan de ouders	11
Slachtoffers	12
Pesten voorkomen	12
Literatuur	13

Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten !

Woord vooraf

Pesten komt op iedere school voor. Ook op onze school. Het is een zorg die wij onder ogen (moeten) zien en serieus aan willen pakken. Vanuit Gods Woord krijgen wij richtlijnen mee hoe wij met de ander om moeten gaan o.a.: 'Onze naasten liefhebben als onszelf' en 'Met de zwakheden en gebreken van de ander geduld hebben'. Op grond van Gods Woord keuren wij elke vorm van pesten af. De piek van het pesten ligt tussen de 10 jaar en 14 jaar maar ook in de lagere groepen wordt gepest. Het voorbeeld van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van ouders en leerlingen (en leerkrachten) wordt niet geaccepteerd. Als leerkrachten zullen we duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

Doel van het pestprotocol

- Door elkaar te helpen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan.
- Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. *Pesten? Nee, daar doe ik niet aan mee!*
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen leerlingen en ouders/leerkrachten, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Uitgangspunten

- Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school; zowel voor de leerkrachten als de ouder(s), de leerlingen, de gepeste leerlingen, de pesters en de 'zwijgende' groep leerlingen;
- De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen het pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
- Leerkrachten en Tussenschoolse Opvangmoeders (TO-moeders) moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en de TO-moeders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft ten allen tijde liggen bij de leerkrachten. De gepesten moeten weten dat de school aan hun kant staat. Pesters moeten weten dat er specifiek op hen gelet wordt.

- Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. De school moet namelijk proberen pestproblemen te voorkomen.
- Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen (weer) optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een schoolbegeleidingsdienst en/of in het uiterste geval een vertrouwenspersoon nodig. De schoolbegeleidingsdienst en/of de vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren;

Mogelijke oorzaken van pesten

Pesten is vaak lonend voor de pester. Hij/zij krijgt dingen voor elkaar en daardoor een vorm van ontzag of respect van zijn groep. Die status is weliswaar veelal afgedwongen door agressie of fysiek of verbaal geweld, maar het levert tal van voordelen op. Mogelijke oorzaken van pesten kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie;
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan;
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Signalen van pesten

Pesten komt voor in alle groepen van de basisschool. Je kunt pesten onderverdelen in: fysiek geweld, verbaal pesten en emotioneel pesten. Je spreekt van pesten als het langdurig en herhaaldelijk voorkomt, Het vaak in groepsverband plaatsvindt en steeds gericht is op dezelfde persoon. Er is ook sprake van machtsongelijkheid. Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- roddelen, schelden, schreeuwen, sarcasme;

- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- briefjes doorgeven/sms/msn/facebook/hyves
- beledigen, dreigen of vernederen;
- opmerkingen maken over kleding;
- isoleren maar ook negeren;
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- op weg naar huis achterna rijden;
- naar het huis van het slachtoffer gaan;
- bezittingen afpakken of verstoppen;
- somatische klachten.

Deze lijst is nog verder uit te breiden. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Aanpak door leerkrachten

- Bij het bespreken van de leerlingen (voor de zomervakantie) spreken we met de toekomstige leerkracht van de groep niet alleen de resultaten door maar letten we ook op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling (aan de hand van ons Pedagogisch Leerling –en Volgsysteem ‘Zien’ en het observatiesysteem ‘Kijk!’) en de plaats van de leerling in het totale groepsgeheel.
- Bij de opening van elk schooljaar scherpen we de afspraken en regels nog eens aan.
- In de bijbellessen hebben we aandacht voor de begrippen pesten en ver-geven.
- Indien de leerkracht aanleiding daar toe ziet, besteedt hij/zij expliciet aandacht aan pestgedrag; bijv. in een groepsgebesprek.
- Rond de herfstvakantie wordt een sociogram afgenomen van de groep (staat op de toetskalender). De ZC-er ontvangt alle sociogrammen en verwerkt en bespreekt de ‘zorgleerlingen’ met de RT-er en op het ZC-gebesprek met de leerkracht. Na de herfstvakantie wordt voor elke leerling een vragenlijst ingevuld aangaande het welbevinden en de betrokkenheid van de leerling. De leerlingen van groep 5 tot en met 8 vullen zelf ook een vragenlijst in over hun welbevinden en de betrokkenheid op school. De uitkomsten van beide vragenlijsten worden naast elkaar gelegd en waar nodig vindt een kindgesprek plaats.
- In een teamvergadering wordt het pestgedrag per jaar geëvalueerd.
- Tijdens het ouderbezoek wordt gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen leerlingen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.
- Op school willen we regelmatig een onderwerp aan de orde stellen. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Deze lessen kunnen zijn gekoppeld aan een sociale vaardigheidsles uit de methode Bomjeda en evt. gekoppeld aan een voorval.
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.
- Op het plein komt ander en soms intensiever pestgedrag naar voren dan in de school. Extra aandacht door de pleinwacht is een must. Iedere leerkracht moet dezelfde regels hanteren. De pleinwacht moet alert op pestgedrag

reageren!

- Essentieel bij de aanpak van pesten is ook dat wij ons richten op het omstanderseffect. Het niet ingrijpen of stilzwijgend toestaan dat er gepest wordt, is een belangrijk onderdeel van het succes van de pester. In het feit dat niemand iets doet, ziet hij zijn gelijk. Juist als je leerlingen bewust maakt van hun aandeel als toeschouwer, ontnem je ze hun anonimiteit.
- Het laten ondertekenen van een pestcontract zorgt ervoor dat ondertekenaars zich gebonden weten aan de afspraken die gemaakt zijn en die voor iedereen te controleren valt.

Algemene regels

➤ Regel 1

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf groep 1 leren we de kinderen:

“Je mag niet klikken, maar... als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit is geen klikken.”

➤ Regel 2

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

➤ Regel 3

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Ouders, leerkrachten en directie lossen het probleem in overleg op. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Twaalf gouden regels (gedragscode)

1. Wij praten positief over anderen;
2. Wij betrekken elkaar bij activiteiten, zowel in de klas als op het plein;
3. Wij komen niet zonder toestemming aan andermans spullen;
4. Wij noemen elkaar bij de voornaam en luisteren naar elkaar;
5. Als wij iets tegen iemand hebben, praten wij dat uit;
6. Wij zorgen ervoor dat iedereen zich fijn voelt in de klas en op het schoolplein;
7. Wij doen anderen geen pijn met onze woorden, handen en voeten;
8. Wij geven duidelijk aan wanneer wij iets niet fijn vinden of niet willen. De ander accepteert dit!

9. Wij blijven uit de buurt van een ruzie en kiezen geen partij.
10. Wij lossen ruzies zelf op. Lukt dat niet dan gaan wij naar de leerkracht;
11. Wij willen niet dat kinderen worden gepest. Wanneer wij dit zien, vertellen wij dit aan de leerkracht. Dit is geen klikken!
12. Wij vertellen aan de leerkracht als wij worden gepest. Dit is geen klikken!

Deze regels gelden op school en daarbuiten en hangen op een goed zichtbare plaats in de school en in het klaslokaal.

We bieden alle regels tegelijk aan. Iedere groep kiest een regel voor twee weken en hangt deze goed zichtbaar op in het lokaal. Elke twee weken wordt er tijdens de weekopening in de klas een regel besproken.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels in overleg met de leerkracht.

Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels. Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Stappenplan bij pestgedrag

Wanneer leerlingen elkaar pesten proberen zij:

➤ **Stap 1**

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

➤ **Stap 2**

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. Reageer als leerkracht niet afwijzend op een klacht. Het kan voor een kind al een grote stap zijn om het te vertellen tegen leerkracht of ouders. Kinderen zijn namelijk bang dat ze afgerekend worden op hun 'klikken'.

➤ **Stap 3**

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

Gesprek met het gepeste kind:

- Het slachtoffer moet het gevoel hebben dat je echt naar hem luistert.
- Laat het kind zijn verhaal doen en val hem niet in de rede.
- Probeer samen met jouw leerling oplossingen te bedenken. Het is aan te raden om niet altijd het gedrag van de zondebok te veranderen, maar dat van de pester; wel kun je ingaan op de manieren waarmee het kind zich kan beschermen tegen de pester.

Gesprek met de pester:

- Je moet duidelijk maken dat pesten niet geaccepteerd wordt. Je kunt vragen naar de redenen, motieven van de pester: waarom pest hij? Accepteer geen uitdrukkingen als: 'Ik maakte een grapje', 'Ik raakte hem per ongeluk met mijn voet' of 'Ik deed alleen maar...'.

- Stel korte vragen als: wat deed je verkeerd? De leerling is gedwongen om een kort antwoord te geven. Dit voorkomt lange discussies met argumenten die er eigenlijk niets mee te maken hebben.
- Het kan helpen om de treiteraar zich te laten verplaatsen in het slachtoffer: empathie, inleven in de ander. Hoe zal hij zich voelen als hij nooit met spelletjes mee mag doen, als hij geschopt en geslagen zal worden of als hij altijd uitgescholden wordt?
- Het treiteren kan verschillende oorzaken hebben, probeer die naar boven te krijgen.

➤ **Stap 4**

Bij herhaaldelijke pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

➤ **Stap 5**

In de notities (Parnassys) van de betreffende pester wordt één en ander bijgehouden. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de eerste melding in de notities van betreffende leerling, worden de ouders op de hoogte gebracht van het pestgedrag. De ouders kunnen samen met de leerkracht een plan van aanpak bedenken. Wat kunnen we gezamenlijk tegen het probleem doen?

Ouders kennen hun kind van binnen en van buiten, zij zullen ook goed weten hoe je het kind het beste kunt helpen en op welke manier. Daarom is het belangrijk om met de ouders contact te houden om vorderingen uit te wisselen. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Met behulp van die verslagen in de notities (Parnassys) kan wellicht een patroon ontdekt worden. Pest het kind bijvoorbeeld altijd na het weekend, hoe reageert het kind op bepaalde maatregelen, hoe zit de leerling op het moment van pesten zelf in elkaar, etc.

Consequenties

- Wanneer de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten, dan stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.
- Als een leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij de leerkracht melden) en vervolgens leveren de stappen 1 tot en met 5 geen positief resultaat op voor de gepeste dan worden de volgende strafmaatregelen genomen:

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1:

- Time-out inlassen op een vooraf afgesproken plaats;
- Eén of meerdere pauzes binnenblijven;
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- Een schriftelijke (stel) opdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem;
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt;

- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de notities van de betreffende leerling en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag, waardoor de veiligheid van een leerling of van leerlingen niet meer gewaarborgd kan worden, kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD, de leerplichtambtenaar of de vertrouwenspersoon.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere locatie behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in de notities (Parnassys) van betreffende leerling terug te vinden is.

Begeleiding

➤ *Van de gepeste leerling:*

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest;
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten;
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren;
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen;
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest;
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil;
- Sterke kanten van de leerling benadrukken;
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt;
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s);
- Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

➤ *Mogelijke eigenschappen en signalen van een gepeste leerling:*

- heeft weinig vrienden op school, voelt zich eenzaam;
- is verlegen, teruggetrokken;
- mist een aantal sociale vaardigheden;
- heeft moeite om de regels en normen te ontdekken in een groep;

- is onzeker;
 - weet niet hoe hij met agressie om moet gaan;
 - is niet assertief, komt niet voor zichzelf op;
 - wordt snel boos;
 - huilt snel, heeft buik- en/of hoofdpijn;
 - bang zijn om naar of van school te gaan;
 - niet naar school willen gaan;
 - voortdurend smeken om naar school gebracht te worden;
 - elke dag een andere route naar school kiezen;
 - slechter presteren dan normaal;
 - met kapotte spullen/kleren thuis komen;
 - slecht eetgedrag vertonen;
 - zichzelf in slaap huilen;
 - nachtmerries hebben;
 - het hebben van schrammen en blauwe plekken;
 - geld vragen (om de treiteraar af te lossen);
 - weigeren om te zeggen wat er aan de hand is;
 - niet kloppende verklaringen geven voor het bovenstaande;
 - in het ergste geval: zelfmoordneigingen vertonen.
- *Gevolgen van pesten voor het slachtoffer:*
- faalangstig; geen zelfvertrouwen meer;
 - wantrouwend;
 - depressief;
 - lichamelijke klachten;
 - slecht presteren;
 - verlegen zijn;
 - in een isolement komen.
- *Van de pester:*
- N.B. : Dit is even belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.*
- Praten; zoeken naar de reden van pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste;
 - Excuses aan laten bieden;
 - In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;
 - Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest — belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt;
 - Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren;
 - Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis;
 - Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn;
 - Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.
- *Mogelijke eigenschappen en signalen van de pester:*
- is agressief;
 - is impulsief, dingen doen zonder erbij na te denken;
 - geen inlevingsvermogen in een ander;
 - wil de baas zijn over anderen;

- kan niet goed samen werken;
- kan zelf slachtoffer geweest zijn van pesten;
- wil stoer doen;
- qua intelligentie hetzelfde niveau hebben als de klas;
- oorzaken thuis kunnen zijn: weinig aandacht voor het kind, geen correctie van agressief gedrag, ouders zijn agressief naar elkaar;
- ongeduldig zijn;
- kan gevoelens moeilijk onder woorden brengen;

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

➤ *Gevolgen van pesten voor de pester::*

- de treiteraar probeert vaak door agressief gedrag zijn zin te krijgen;
- wordt dominanter;
- meer kans op criminele overtredingen;
- kunnen niet op een sociale manier met mensen omgaan;
- heeft weinig of geen echte vrienden.

Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelf respect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Slachtoffers

Sommige kinderen lopen meer kans dan anderen om slachtoffer van pesten te worden. Vaak is dat op grond van hun gedrag of door hun 'anders zijn'.

Pesten kan ontstaan door een gebrek aan sociale vaardigheden, bijvoorbeeld:

- té volgzaam zijn;
- op een vervelende, hinderlijk manier contact zoeken met leeftijdsgenoten;
- onderworpen gedrag vertonen;
- afwijken van de heersende norm in een bepaalde groep ;
- klikgedrag; argeloos praten met de leerkracht over groepsgenoten, hierdoor plaatsen ze zichzelf buiten de groep;
- aandachttrekkend gedrag vertonen (het lijkt of ze het fijn vinden 'lijdend voorwerp' te zijn).

Dat een kind door zijn 'anders zijn' op kan vallen is waar, maar het hoeft niet altijd een reden te zijn waardoor een kind gepest zal worden. Als ouders en leerkrachten moet je goed letten op hoe je zelf met het anders zijn omgaat.

Enkele sociale vaardigheden:

- Kinderen moeten leren voor zichzelf en voor anderen op te komen. Kinderen moeten ergens 'nee' tegen durven zeggen;
- Kinderen moeten leren om hulp te vragen aan leerkrachten en andere volwassenen;
- Kinderen moeten zich kunnen inleven in de gevoelens van een ander;
- Kinderen moeten contacten kunnen leggen en onderhouden met hun leeftijdsgenoten;
- Kinderen moeten een gezonde mate van zelfvertrouwen hebben;
- Kinderen moeten een gezond gevoel van eigenwaarde hebben (bijvoorbeeld tevreden over hun eigen lichaam e.d.);
- Kinderen moeten weten dat hun lichaam van henzelf is; anderen moeten daar vanaf blijven.

Pesten voorkomen

➤ Bied veiligheid

- Accepteer iedereen zoals hij/zij is;
- Schep een vertrouwensbasis met je groep;
- Geef de kinderen verantwoordelijkheden;
- Goede sfeer in de klas;
- Geef alle kinderen voldoende aandacht;
- Toon respect voor de leerlingen: niet cynisch zijn;
- Geen kinderen voortrekken/achteruitzetten;
- Noem de kinderen niet bij hun achternaam;
- Spreek leerlingen aan op hun gedrag, maak nooit opmerkingen die hen als persoon raken;
- Probeer de tijd te nemen als kinderen iets willen vertellen, als ze iets persoonlijks hebben kan dit misschien in de pauze;
- Reageer op persoonsgerichte opmerkingen van de leerlingen onderling;
- Geef zelf het goede voorbeeld!
- Geef regelmatig complimentjes, ook bij kinderen die veel gewaarschuwd

- moeten worden of bij kinderen waar je het moeilijk bij vindt;
- Heul niet mee met de treiteraars;
- Maak een brievenbus voor in de klas. Kinderen kunnen hier anoniem iets in stoppen.

➤ **Coöperatief leren**

Leer kinderen in kleine verschillende groepen met elkaar samenwerken aan een gemeenschappelijk doel. Ze leren dan om rekening met elkaar te houden en ze leren belangrijke sociale vaardigheden. Vaak kunnen kinderen die pesten of gepest worden niet goed met elkaar samenwerken. Wanneer kinderen de vaardigheden hebben om met elkaar samen te werken zal het pesten verminderen.

Hieronder manieren hoe je hier op in kunt spelen:

- Door het vertonen van modelgedrag (hoe ga je om met de leerlingen, met je collega's, hoe praat je over andere mensen en kinderen).
- Door het geven van groepsopdrachten die ervoor zorgen dat de groepsregels ontstaan voordat bepaalde leiders de groepsnormen en regels bepalen.
- Door te helpen bij een veilige kennismaking, een beroep te doen op het groeiende groepsgevoel en te helpen bij het ontstaan van groepsverantwoordelijkheid.

Literatuur

Boeken die over pesten gaan:

- "Overleven in groep 7" – Hans Mijnders
- "Ik wil er ook bijhoren"- Mija Haselaar/Bram de Muynck
- "Pesten op school" – ouderreeks + lessuggesties voor leerkrachten – Bob vd Meer
- "Kinderen en pesten" – Bob vd Meer
- "De zondebok in de klas" - Bob vd Meer
- "Bang zijn voor andere kinderen; omgang en therapie met sociaal onhandige kinderen" (werkboek) – H.J. Ringrose en E.H. Nijenhuis.

DE SCHOOL KAN HET PROBLEEM NIET HELEMAAL OPLOSSEN MAAR MOET DOEN WAT ZE KAN OM VEILIGHEID TE BIEDEN!